

METaverse VA VIRTUAL HAQIQAT O'RTASIDAGI FARQ (VR)

Hikmat Mashrab o'g'li Anarboev

Chirchiq davlat pedagogika universiteti Gumanitar fanlar fakulteti magistranti

ANNOTATSIYA

Ko'pincha bir-birining o'rnida ishlatiladigan " metaverse " va "virtual haqiqat" atamalarining ma'nolari bo'yicha chalkashliklar mavjud . Ushbu maqola ikkita tushuncha o'rtasidagi farqni aniqlashga qaratilgan. Virtual haqiqat - bu jismoniy dunyoni taqlid qiluvchi va odatda bitta foydalanuvchi interfeysi orqali tajribaga ega bo'lgan immersiv tajriba. Bundan farqli o'laroq, metaverse - bu turli xil qurilmalar orqali kirish mumkin bo'lgan va foydalanuvchilarga mavjudlik hissi va ijtimoiy o'zaro ta'sirni ta'minlaydigan umumiy virtual umumiy makon. Ikkala tushunchaning o'xshash tomonlari bo'lsa-da, ular turli maqsadlarga xizmat qiladi va turli kontekstlarda qo'llaniladi. Ikkala texnologiya o'rtasidagi farqlarni tushunish har bir texnologiyaning noyob imkoniyatlaridan foydalanadigan yangi ilovalar va tajribalarni ishlab chiqish va amalga oshirish uchun juda muhimdir.

Kalit so'zlar: metaverse, virtual haqiqat, raqamli makon, immersiv tajriba, umumiy tajriba.

ABSTRACT

In recent years, there has been confusion regarding the meanings of the terms "metaverse" and "virtual reality," which are often used interchangeably. This article aims to clarify the difference between the two concepts. Virtual reality is an immersive experience that simulates the physical world and is typically experienced through a single user interface. In contrast, the metaverse is a collective virtual shared space that is accessible through different devices and provides users with a sense of presence and social interaction. While the two concepts have some similarities, they serve different purposes and are used in different contexts. Understanding the differences between the two technologies is crucial for developing and implementing new applications and experiences that take advantage of the unique capabilities of each technology.

Keywords: metaverse, virtual reality, digital space, immersive experience, shared experience.

KIRISH

So'nggi yillarda "metaverse" va "virtual haqiqat" atamaları bir-birining o'rnida ishlatilib, ularning ma'nolari bo'yicha chalkashliklarga olib keldi. Ushbu maqolaning maqsadi metaverse va virtual haqiqat o'rtasidagi farqni aniqlashdir .

Virtual reallik:

Virtual haqiqat (VR) foydalanuvchilarga minigarnituralar, qo'lqoplar yoki sensorlar kabi elektron qurilmalar orqali u bilan o'zaro aloqa qilish imkonini beruvchi jismoniy dunyoni simulyatsiya qiluvchi kompyuter tomonidan yaratilgan muhitni anglatadi. [1] VR foydalanuvchilarga o'zlarini virtual muhitda jismonan mavjuddek his qiladigan mavjudlik hissi bilan ta'minlaydi. [2] VR ning asosiy maqsadi - haqiqiy dunyoga o'xshab his qiladigan juda chuqur tajribani taqdim etishdir. VR odatda bitta foydalanuvchi interfeysi orqali amalga oshiriladi, u erda foydalanuvchi virtual muhitga botiriladi va u bilan jismoniy harakatlar va imo-ishoralar yordamida o'zaro aloqada bo'lishi mumkin. [3] VR ilovalari ko'pincha o'yin kabi mashg'ulotlar, simulyatsiya va o'yin-kulgilarda qo'llaniladi.

Metaverse:

Metaverse deganda foydalanuvchilar bir-biri va raqamli ob'ektlar bilan real vaqtda o'zaro aloqada bo'lib, turli qurilmalar orqali kirish mumkin bo'lgan doimiy virtual dunyoni yaratadigan umumiy virtual umumiy makonni anglatadi. [4] Virtual haqiqatdan farqli o'laroq, metaverse bir foydalanuvchi interfeysi bilan cheklanmaydi; bir-biriga bog'langan virtual makon va ijtimoiy tajribalarning taqsimlangan tarmog'idir. [5] Metaverse foydalanuvchilarga jismoniy va raqamli voqelikni uyg'unlashtirgan umumiy tajriba bilan ta'minlaydi, bu ularga muloqot qilish, hamkorlik qilish va tijorat bilan shug'ullanish imkonini beradi .

Asosiy farqlar:

Metaverse va virtual haqiqat o'rtasidagi asosiy farq shundaki, virtual haqiqat jismoniy dunyoni simulyatsiya qiladigan immersiv tajriba, metaverse esa turli xil qurilmalar orqali kirish mumkin bo'lgan umumiy virtual umumiy makondir. Virtual haqiqat odatda individual tajribalar uchun ishlatiladi, metaverse esa ijtimoiy shovqin, hamkorlik va tijorat uchun mo'ljallangan. [6]

Metaverse va virtual reallik o'rtasidagi yana bir farq shundaki, metaverse doimiy virtual dunyo bo'lib, u foydalanuvchilar yo'qligida ham mavjud bo'lib qoladi, virtual haqiqat odatda yopiq muhit bo'lib, faqat foydalanuvchilar faol ishtirok etganda mavjud bo'ladi. Metaverse foydalanuvchilarga mavjudlik va ijtimoiy mavjudlik hissi bilan ta'minlaydi, bu bitta foydalanuvchining suvga cho'mishidan tashqari umumiy tajribani yaratadi . [7]

Nihoyat, metaverse ma'lum bir dastur yoki foydalanish holati bilan cheklanmaydi, virtual haqiqat birinchi navbatda o'yin va simulyatsiyada qo'llaniladi. Metaverse turli kontekstlarda, jumladan, ta'lim, o'yin-kulgi va tijoratda ishlatilishi mumkin. [8]

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, metaverse va virtual reallik o'xshashliklarga ega, ammo turli maqsadlarga ega bo'lgan ikkita alohida tushunchadir. Virtual haqiqat - bu jismoniy dunyoni taqlid qiluvchi immersiv tajriba, metaverse esa turli xil qurilmalar orqali kirish mumkin bo'lgan umumiy virtual umumiy makondir. Metaverse ijtimoiy o'zaro ta'sir, hamkorlik va tijorat uchun mo'ljallangan, virtual haqiqat esa birinchi navbatda individual tajribalar uchun ishlatiladi. Ularning orasidagi farqni tushunish biz virtual tajribaga tobora ko'proq tayanadigan raqamli dunyoga o'tayotganimizda muhim ahamiyatga ega. Metaverse va virtual haqiqat turli tushunchalar bo'lsa-da, ular bir-birini istisno qilmaydi va ba'zi hollarda bir-biriga mos kelishi mumkin. Misol uchun, virtual haqiqatdan metaversega kirish va u bilan o'zaro aloqa qilish uchun foydalanish mumkin, bu esa foydalanuvchilar uchun yanada chuqurroq tajribani ta'minlaydi. Ikki texnologiya yanada murakkab va murakkab raqamli muhitlarni yaratish uchun birlashtirilishi mumkin. Texnologiyaning rivojlanishi davom etar ekan, metaverse va virtual reallik o'rtasidagi farq unchalik aniq bo'lmasligi mumkin va bu ikkisi o'rtasidagi tafovutni yo'qotadigan yangi texnologiyalar paydo bo'lishi mumkin. Xulosa qilib aytganda, metaverse va virtual reallik turli maqsadlarga xizmat qiluvchi alohida tushunchalardir. Virtual haqiqat - bu jismoniy dunyoni taqlid qiluvchi immersiv tajriba, metaverse esa turli xil qurilmalar orqali kirish mumkin bo'lgan umumiy virtual umumiy makondir. Ikkala texnologiya o'rtasidagi farqlarni tushunish har bir texnologiyaning noyob imkoniyatlaridan foydalanadigan yangi ilovalar va tajribalarni ishlab chiqish va amalga oshirish uchun juda muhimdir.

REFERENCES

1. Schuemie, M. J., Van der Straaten, P., Krijn, M., Van der Mast, C. A., & Gersen, J. F. (2001). Research on presence in virtual reality: A survey. *CyberPsychology & Behavior*, 4(2), 183-201
2. IJsselsteijn, W. A., Freeman, J., & de Ridder, H. (2001). Presence: Where are we? *Cyberpsychology & Behavior*, 4(2), 179-182.
3. Bowman, D. A., Kruijff, E., LaViola Jr, J. J., & Poupyrev, I. (2004). *3D User Interfaces: Theory and Practice*. Addison-Wesley Professional.

4. Huang, H., Zhong, R. Y., & Huang, G. Q. (2017). The evolution of the Internet of Things industry: Insights from an analysis of patent applications. *Technological Forecasting and Social Change*, 114, 286-298.
5. (2021). The Metaverse: Definitions, Applications, and Future Directions. *Journal of Business Research*, 138, 699-710.
6. Fuchs, P., & Moreau, G. (2015). Toward a Metaverse: Design and Management of Virtualized Multidimensional Social Spaces. *IEEE Computer Graphics and Applications*, 35(1), 16-21.
7. Lombard, M. va Ditton , T. (1997). Hammasining zamirida: mavjudlik tushunchasi. *Kompyuter vositachiligidagi aloqa jurnali* , 3(2).
8. Castronova, E. (2006). *Synthetic Worlds: The Business and Culture of Online Games*. University Of Chicago Press.

